

Riskten Korunma Muhasebesi Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği Üzerine Bir Vaka Çalışması*

Ayşegül İPEK**

ÖZET

1972 yılında Bretton Woods anlaşmasının sona ermesi ve serbest kur sistemine geçilmesi ile finansal riskler ön plana çıkmıştır. Özellikle küreselleşme ile birlikte uluslararası piyasalarda yaşanan gelişmeler risklerin çeşitlenmesine ve kapsamının artmasına neden olmuştur. İşletmelerin maruz kaldıkları risklerin artması ve faaliyet sonuçlarını olumsuz yönde etkilemesiyle birlikte bu riskleri yönetme ihtiyacı ortaya çıkmış ve günden güne daha da önemli hale gelmiştir. Günümüzde finansal risk yönetiminde en çok kullanılan yöntemlerin başında hedging olarak adlandırılan riskten korunma gelmektedir. Riskten korunma kapsamında gerçekleştirilen işlemler işletmelerin finansal tablolarında dalgalanmalara sebep olabilmektedir. Bu durumu ortadan kaldırmak amacıyla riskten korunma muhasebesi uygulanmaktadır. Bu çalışma ile Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS/IFRS) kapsamında riskten korunma muhasebesi teorik olarak incelenmiş ve Türkiye'de faaliyet gösteren bir şirketin riskten korunma muhasebesi uygulamasına yer verilerek sürecin irdelenmesi ve farklı şirketler adına yol gösterici olması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Risk, Riskten Korunma Muhasebesi, TMS/IFRS

JEL Sınıflandırması: G32, M41, M49

A Case Study On Hedge Accounting and Its Applicability in Turkey

ABSTRACT

In 1972, financial risks have come to the forefront with the end of the Bretton Woods agreement and the transition to floating exchange rate system. Especially with the globalization, developments in international markets have caused these risks to increase and diversify scope. With the increasing risks that businesses are exposed to day by day and adversely affecting their operational results, the need to manage these risks has emerged and has become even more important day by day.

Nowadays derivative financial instruments are one of the most widely used means for risk management. The diversification of these means in accordance with every need increases the use of these instruments within the scope of risk management. However, with the increase in the use of derivative financial instruments, it has raised the question of how these financial instruments should be reported in the financial statements.

In this study, risk management has handle and the use of derivative financial instruments within this scope has explained in accordance with the relevant standards and revealed how to report in accordance with International Accounting and Financial Reporting Standards (IAS / IFRS). In addition, in the scope of application part of this study of the process by giving the place a thorough study of a company incorporated in Turkey has intended to be scrutinized and guided on behalf of different companies.

Keywords: Financial Risk, Derivatives, Hedge Accounting, IAS/IFRS

Jel Classification: G32, M41, M49

* **Makale Gönderim Tarihi:** 21.02.2020, **Makale Kabul Tarihi:** 05.04.2020, **Makale Türü:** Vaka Çalışması
Bu çalışma Ayşegül İPEK'in Finansal Riskten Korunma Muhasebesi Ve Türkiye'de Uygulanabilirliği Üzerine Bir Vaka Çalışması adlı doktora tezinden türetilmiştir.

** Öğr.Gör.Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi Orhaneli Meslek Yüksekokulu, aysegulipek@uludag.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-5743-6169.

1. GİRİŞ

Son yıllarda hız kazanan globalleşme süreci ve tek pazar haline dönüşen ülke ekonomileri, değişen koşullar karşısında, birçok riskle karşı karşıya kalmaktadır. Bu risklerin başında finansal riskler gelmektedir. İşletmelerin hayatlarına devam edebilmeleri ve diğer işletmeler karşısında rekabet avantajı elde edebilmeleri adına, bu risklerin yönetilmesi önem arz etmektedir.

İşletmeler, faaliyetlerini sürdürürken finansal riskleri yönetmek adına birçok farklı yöntem ve teknik kullanmaktadırlar. Bu yöntemler aracılığıyla, finansal riskleri ortadan kaldırmak ya da en aza indirmek söz konusu olabilmektedir. Ancak riskten korunma muhasebesinin uygulanması ve yapılan işlemlerin Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS) kapsamında muhasebeleştirilmesi ve raporlanması birtakım zorlukları da beraberinde getirmektedir. İşletmeler, finansal araçlar kullanarak risklerini minimize ederken, finansal tablolarında kazanç ve kayıpların farklı dönemlerde gösterilmesinden kaynaklı dalgalanmalar oluşabilmektedir. Riskten korunma muhasebesi, bu dalgalanmaları ortadan kaldırmak amacıyla uygulanmaktadır. Türev finansal araçları kullanarak, riskten korunan işletmeler muhasebe standartlarının belirttiği koşulları sağladığı takdirde farklı dönemlerde elde ettiği kazanç ve kayıpları aynı dönemde gelir tablosunda göstererek, oluşan volatilitiyi engelleyebilmektedir. Böylelikle risklerden korunan işletmelerin, korunma işlemi kaynaklı finansal tablolarında herhangi bir bozulma söz konusu olmamaktadır.

Çalışmada yer alan vaka ile Türkiye’de faaliyet gösteren bir şirketin, sahip olduğu alışveriş merkezinde yer alan faaliyet kiralaması kapsamında yabancı para cinsinden kira alacakları için yaptığı riskten korunma muhasebesi uygulama süreci ele alınmıştır. İlgili şirketin riskten korunma muhasebesi uygulama öncesi yapılan hazırlık çalışmaları ve uygulama dönemi boyunca yapılan hesaplamalar, muhasebe kayıtları ve bu kayıtların finansal tablolar üzerindeki etkisi incelenmiştir.

2. FİNANSAL RİSKTEN KORUNMA

Genel anlamda riskin tarihi çok eski olmasına karşın, finansal risk kavramının ortaya çıkışı ve ülke ekonomileri adına önem arz etmeye başlaması 1970’li yıllara dayanmaktadır. 1944 yılında gelişmiş ülkeler tarafından geliştirilen, sabit döviz kuruna dayanan Bretton Woods anlaşmasının 1972-1973 yılları arasında sona ermesi, döviz kurlarında değişkenliğin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bretton Woods’un çöküşünün ardından döviz kurlarında yaşanan dalgalanmalar, özellikle, uluslararası ticaret yapan şirketlerin faaliyet sonuçlarında olumsuz etkiler yaratmıştır. Bununla beraber, 1970’li yıllarda Petrol İhraç eden Ülkeler Örgütü (OPEC) tarafından petrol fiyatlarının yükselmesi için üretimi kısıtlayan anlaşmalar yapılması ve ABD Federal Rezerv Sistemi (FED) tarafından petrol fiyatlarındaki artışın sonucu enflasyona odaklı bir politika değişikliğine gidilmesi, faiz oranlarında hızlı bir yükselişi de beraberinde getirmiştir. Amerika’da artan faiz oranları, hem fiyat dalgalanmalarının artmasına sebep olmuş hem de diğer ülkeleri ekonomik açıdan etkilemiştir. Böylece, finansal risklere yol açan faiz oranları, fiyatlar ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar, kurumlar için önemli bir sorun haline gelmiştir (D’Arcy, 2001:7-8). Bunun sonucu olarak, işletmelerin hem faaliyetleri hem de faaliyet sonuçları olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu

işletmeler, olası etkileri ortadan kaldırabilmek ya da en aza indirmek amacıyla birçok farklı yöntem ve teknik arayışına başlamışlardır.

Risk yönetimi kavramı ilk olarak 1967 yılında Londra’da sigorta sektöründe oluşturulan risk havuzları sayesinde ortaya çıkmıştır. 1970’li yıllara kadar sigorta olarak kullanılmış sonrasında risk yönetimi ayrı bir kavram olarak kabul görmeye başlanmıştır. 1973-1979 yılları arasında yaşanan petrol krizi ve Bretton Woods anlaşmasının sona ermesi ile riskin öneminin artması ve risk oranlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi için danışmanlık talepleri gündeme gelmiştir. 1990’lı yıllarda ise risklerin çeşitlendiği ve kapsamının arttığı bir dönem olmuştur. Bunun etkisiyle birlikte kurumlar, maruz kaldıkları risklerin kapsamının gün geçtikçe genişlediğini ve genişlemeye devam edeceğini fark etmişler ve öncelikle iflase neden olabilecek riskler üzerinde durmuşlardır. Bu dönemden sonra ise risklerle başa çıkabilmek adına risk yönetimine önem verilmeye başlanmıştır (Kızılboga, 2012: 307-316).

Finansal risk yönetimi; kur, faiz, emtia fiyat gibi değişkenleri göz önünde bulundurularak alınan finansal kararların sonuçlarında ortaya çıkabilecek risklerin belirlenmesi, bu risklere uygun riskten korunma tekniklerinin bulunması ve bu tekniklerin duyarlılık derecelerinin belirlenerek uygun çözümlerin zamanında yerine getirilmesi sürecini kapsamaktadır. Finansal risklerin doğru bir şekilde yönetilebilmesi adına, maruz kalınan risklerin devamlı olarak gözden geçirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Finansal risk yönetim süreci, her işletmenin farklı durumlarına özel olarak belirlenen dinamik bir süreçtir (Sayılğan, 1995:323-334).

Her ekonomi, kurum ya da işletme farklı finansal risklere maruz kalmaktadır. Bu riskler, ülkenin ve o ülkede faaliyet gösteren kurumların ya da işletmelerin bulunduğu coğrafi konumu, sahip olduğu üretim kaynakları, iş gücü potansiyeli, sermaye durumu gibi birçok değişken ile farklılık göstermektedir. Bu farklılıktan dolayı, finansal risklerin yönetilmesinde farklı yöntemler kullanılmaktadır.

Risk yönetimi kapsamında şirketlerin sıklıkla başvurdukları yöntem ise hedging olarak adlandırılan riskten korunmadır. Bu yöntem aracılığıyla çeşitli finansal araçlar kullanılarak mevcut risklere ters pozisyonlar yaratmak ve riskleri minimize etmek amaçlanmaktadır (Bolak, 2004:85).

Riskten korunma, kişi ya da kurumların, sahip oldukları pozisyonlardan kaynaklanan risklere karşı, belirli araçlar yardımıyla kendilerini güvence altına almaya çalışma yöntemidir. Bu riskler, kişi ya da işletmelerin sahip oldukları kur, faiz oranı, emtia fiyatlarındaki değişimler gibi fiyat dalgalanmalarında ortaya çıkabilmekte ve bu fiyat dalgalanmalarına karşı önlem alınmasını sağlamaktadır. Riskten korunma, eşzamanlı olarak gerçekleştirilen işlemler aracılığıyla var olan pozisyonun, tam tersi bir pozisyonu ile yapılan dengeleme işlemidir. Bu dengeleme işlemi, zarar riskini azaltma amacıyla temel beklentilere göre fiyat dalgalanmalarına karşı negatif korelasyon ile gerçekleştirilmektedir.

Riskten korunma işlemleri finansal araçlar aracılığı ile yapılabileceği gibi, aynı döviz cinsinden yatırım yapma ve borçlanma ya da farklı stratejik yatırımlar gibi doğal yollarla da yapılabilmektedir. İşletmelerin, riskten korunma işlemlerinde temel amaçları, değerlerini maksimize etmektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek adına, literatürde firmalar genellikle dört

temel gerekçeye odaklanmaktadırlar. Bunlar arasında; Nakit akış belirsizliğini azaltmak, Mali sıkıntı olasılığını düşürmek, Beklenen vergileri azaltmak ve Borç kapasitesini arttırmak sayılabilmektedir (Treanor vd., 2013:65-66).

İşletmeler, riskten korunma faaliyetlerini gerçekleştirirken sahip oldukları risk pozisyonlarına göre farklı stratejiler uygulayabilmektedirler. Riskten korunma, tamamlayıcı ürünlerin dikey kombinasyonu, aynı döviz cinsinden borçlanma ve yatırım yapma gibi doğal yöntemlerle veya finansal araçlara stratejik yatırım gerektiren türev finansal araçlarla sağlanabilmektedir (Khalik,2014:109). Doğal yöntemlerle yapılan korunma işlemlerine operasyonel riskten korunma, finansal araçlarla yapılan korunma işlemleri ise finansal riskten korunma olarak ifade edilmektedir.

3. RİSKTEN KORUNMA MUHASEBESİ

Finansal riskten korunma amaçlı türev finansal araçların değerlendirme ve muhasebeleştirme işlemlerine riskten korunma muhasebesi (hedge accounting) adı verilmektedir (Demir, 2015:145). Riskten korunma muhasebesi, riskten korunma aracı ya da riskten korunma aracı ile ilişkili kazanç ve kayıpları (veya gelir ve giderler) göz önünde bulundurmamak için riskten korunma aracında kazanç ve kayıpların aynı dönem içinde kâr/zararda muhasebeleştirilmesini sağlamak için uygulanmaktadır (Ramirez, 2007:7). Riskten korunma amacıyla taraf olunan türev finansal araçlar, işletmelerin faaliyetlerinden kaynaklı riskleri yönetmek amacıyla taşımaktadır. Finansal tablolarda raporlanabilmesi için ise riskten korunma muhasebesi uygulanmaktadır.

Riskten korunma, bir veya daha fazla türev aracın ya da diğer riskten korunma aracının, bir veya daha fazla varlığın, yükümlülüğün ya da tahmini işlemin nakit akışında veya gerçeğe uygun değerindeki değişiklikleri dengelemek için kullanılan bir risk yönetim tekniğidir. İlgili muhasebe standartları, finansal riskten korunma amaçlı faaliyetlerle ilgili belirli koşulları içermektedir. Kuruluşların, ancak bu koşulları yerine getirmesi durumunda, riskten korunma muhasebesi uygulamasına izin verilmektedir. Riskten korunma muhasebesi uygulaması isteğe bağlıdır. Riskten korunma muhasebesi, riskten korunma aracında ve riskten korunma konusu kalemdeki kazanç ve kayıpların aynı dönemlerde raporlanmasına izin vermekte, kazanç ve kayıpları dengeleyerek finansal tablolara etki etmektedir (Mirza vd., 2006:236).

Riskten korunma muhasebesinin amacı, işletmenin risk yönetim faaliyetleri kapsamında kar veya zararını etkileyebilecek belirli riskleri yönetmek amacıyla kullandığı finansal araçların etkisini finansal tablolarda sunmaktır. İşletmeler, serbest piyasa ekonomisi içerisinde faizlerde, kurlarda, emtia fiyatlarında vb. meydana gelebilecek değişimler karşısında, genel olarak; nakit akışlarında meydana gelebilecek olumsuz etkilerden korunmayı, finansal varlık ve borçlarının gerçeğe uygun değerinde meydana gelebilecek değer değişim risklerinden ve yabancı ülkelerdeki yatırımlarının değerinde meydana gelebilecek değişim risklerinden korunmayı amaçlamaktadır.

Riskten korunma muhasebesi, giderlerin ilgili gelirlerle aynı muhasebe döneminde muhasebeleştirildiği dönemsellik kavramından kaynaklanmaktadır (Frestad ve Beisland, 2015:36). Standartlara göre riskten korunma muhasebesi uygulanırken temelde iki unsur söz konusu olmaktadır. Bunlar, riskten korunma konusu kalem ve korunma aracıdır.

Riskten korunma konusu kalem, finansal tablolara alınmış bir varlık veya yükümlülük, finansal tablolara alınmamış bir kesin taahhüt, bir tahmini işlem veya yurtdışındaki işletmede yer alan bir net yatırım olabilir. Korunan kalem olarak tek bir kalem veya kalem grubu ya da bu kalem grubunun bir unsuru alınabilir. Korunma konusu olarak alınan kalem grubundaki her bir kalemin, nitelik olarak kabul edilebilir olması gerekmektedir. Korunan kalem, güvenilir bir şekilde ölçülebilmeli ve tahmini bir işlemi içeriyorsa, bu işlemin gerçekleşme ihtimali yüksek olmalıdır. Riskten korunma muhasebesi kapsamında, sadece varlıklar, yükümlülükler, kesin taahhütler veya raporlayan işletme dışındaki bir tarafla yapılan gerçekleşme ihtimali yüksek tahmini işlemler, korunan kalem olarak tanımlanabilmektedir.

Riskten korunma aracı, riskten korunan kalemin gerçeğe uygun değeri veya nakit akımlarında meydana gelebilecek değişimi dengelemek amacıyla oluşturulan bazı satılan opsiyonlar dışında, gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen bir türev araç, türev olmayan bir finansal varlık veya yükümlülük olarak belirlenebilmektedir. Riskten korunma muhasebesi kapsamında, sadece raporlayan işletme dışındaki bir tarafla gerçekleştirilen sözleşmeler, korunma aracı olarak tanımlanabilmektedir (TFRS 9:19-21).

İşletmenin kendi bünyesinde risk unsuru oluşturabilecek, yabancı para cinsinden taahhüt edilen ödemeler, borçlar ya da gerçekleşme olasılığı yüksek alacakları gibi kalemler, riskten korunma konusunu oluşturabilmektedir. Riskten korunma konusunu oluşturan kalemlerin gerçeğe uygun değerlerinde ya da nakit akışlarındaki değişimin dengelenmesi amacıyla taraf olunan türev finansal araçlar ya da gerçeğe uygun değer değişimi kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen türev olmayan finansal varlık veya yükümlülükler, riskten korunma aracını oluşturabilmektedirler.

İlgili standart kapsamında riskten korunma amacına istinaden üç farklı riskten korunma işlemi bulunmaktadır. Bunlar; “Gerçeğe Uygun Değer Değişiminden Korunma”, “Nakit Akış Değişkenliğinden Korunma” ve “Yurtdışı İşletmedeki Net Yatırım Riskinden Korunma”dır.

3.1. Gerçeğe Uygun Değer Değişiminden Korunma

“Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma; finansal varlık veya borcun gerçeğe uygun değerinde meydana gelen, belirli bir risk unsuru ile ilişkilendirilebilen ve kâr veya zararı etkileyebilecek nitelikteki değişikliklere karşı gerçekleştirilen bir finansal riskten korunma işlemidir” (Yalçın, 2015:488).

TFRS 9 kapsamında gerçeğe uygun değer değişiminden korunma işlemi, “korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kayıp ve korunan kalemden kaynaklanan korunma kazancı veya kaybı, kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır. Korunan kalemin finansal tablolara alınmamış bir kesin taahhüt olması durumunda, korunan kalemin gerçeğe uygun değerinde meydana gelen toplam değişim, bir taraftan kâr veya zarar olarak diğer taraftan bir varlık veya bir yükümlülük olarak finansal tablolara alınır” (TFRS 9:19-21).

Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma kapsamında, riskten korunma aracının ve korunma konusu kalemin gerçeğe uygun değerindeki değişiklikleri, aynı anda kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Gerçeğe uygun değerdeki değişikliklerin aynı anda muhasebeleştirilmesi sonucunda bu kalemler birbirlerini dengeler ve riskten korunma aracının

ve korunma konusu kalemin kâr veya zarar üzerinde herhangi bir etkisi olmaz. Eğer riskten korunma işlemi tam olarak etkin değilse, bu etkin olmayan kısım kâr veya zarara yansıtılır (Mirza vd., 2006:273).

3.2. Nakit Akış Değişkenliğinden Korunma

Nakit akış değişkenliğinden korunma, “muhasabeleştirilmiş bir varlık veya yükümlülüğün, tamamına veya bir kısmına veya gerçekleşme ihtimali yüksek olan ve belirli bir riske maruz kalabilecek bir işleme ait net kâr veya zararı etkileyebilecek nitelikteki nakit akışı değişikliklerinden korunmak için gerçekleştirilen bir riskten korunma işlemidir” (TFRS 9:21).

Bu korunma işlemi, daha önce nakit akış değişkenliğinden korunma konusu kalem olarak tanımlanmış olan bir varlık, borç, kesin taahhüt veya tahmini işleme ilişkin nakit akışlarında oluşabilecek değişikliklerin kar veya zarar üzerinde neden olabileceği olumsuzluklardan kaçınmaktır (Yalçın, 2015:491).

“Nakit akış değişkenliğinden korunma, korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın, korunma sağlanan gelecekteki nakit akışlarının kâr veya zararı etkilediği döneme veya dönemlere ertelenmesidir” (TFRS 9, paragraf B6.5.2:94).

Nakit akış riskinden korunma, nakit akışlarındaki değişkenliğin etkisini bertaraf etmek adına gerçekleştirilmektedir. Bu tür korunma, değişken faizli varlık/yükümlülükler ya da gerçekleşme olasılığı yüksek tahmini işlemler için uygulanabilmektedir. Riskten korunma aracının gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişikliklerin, riskten korunma aracı ile korunma konusu kalemi arasındaki etkin korunma sağlanan kısmı, riskten korunmanın geçerli olduğu özkaynak kalemi içerisinde nakit akış değişkenliğinden korunma fonu olarak raporlanmaktadır. Nakit akış değişkenliğinden korunma işleminin etkin olmayan kısmı ise finansal tablolara kar/zarar olarak alınmaktadır.

Nakit akış değişkenliğinden korunma muhasebesi, finansal olmayan bir varlık veya yükümlülüğe ilişkin tahmini işlemin finansal tablolara alınmasıyla veya gerçeğe uygun değer riskinden korunma muhasebesi kapsamında kesin bir taahhüde dönüşmesiyle son bulmaktadır. Bu durumda nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda biriken tutar ise korunma fonundan çıkartılır ve doğrudan varlığın veya yükümlülüğün başlangıç maliyetine veya diğer defter değerine dâhil edilir. Korunma işlemine son verilmesi durumunda, korunan gelecekteki nakit akışlarının gerçekleşmesi bekleniyor ise bu nakit akışları gerçekleşinceye kadar, özkaynaklar kaleminin altında korunma fonunda kalır. Nakit akışları gerçekleşmesi beklenmiyor ise bu fonda biriken tutar kar/zarara aktarılır.

3.3. Yurtdışı İşletmedeki Net Yatırım Riskinden Korunma

İşletmelerin net yatırımının bir parçası olarak muhasabeleştirilen kalemlerle ilgili olan belirli bir risk ile ilişkilendirilebilen riskten korunma işlemidir. Yurtdışı işletmede bulunan net yatırım riskinden korunma kapsamındaki işlemlerde, nakit akış riskinden korunma amaçlı yapılan işlemlere benzer olarak muhasabeleştirilir.

Yurtdışındaki net yatırım, raporlama yapan işletme için faaliyet gösterdiği ülke dışında veya farklı bir para biriminde faaliyet gösteren bir iştirak, iş ortaklığı veya şubesi olarak gösterilebilmektedir. Raporlama yapan işletmenin söz konusu işletmedeki net varlıklarındaki payıdır. Yurtdışı işletmede bulunan net yatırım riskinden korunma, nakit akış riskinden korunma gibi muhasebeleştirilmektedir. Net yatırım riskinden korunma amacıyla, riskten korunma aracının gerçeğe uygun değerinde meydana gelen değişiklikler, riskten korunmanın etkin olduğu ölçüde, kar veya zararda muhasebeleştirilmek yerine, özkaynakların ayrı bir bileşeni olarak ertelenmektedir. Net yatırımın elden çıkarılması durumunda ise gerçeğe uygun değer değişiklikleri kar veya zararda muhasebeleştirilmektedir (Mirza vd., 2006:243).

Riskten korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın etkin korunma sağladığı tespit edilen kısmı, diğer kapsamlı gelire yansıtılır ve riskten korunma aracından kaynaklanan kazanç veya kaybın etkin olmayan kısmı ise kâr veya zarar olarak finansal tablolara alınır (Yalçın, 2015:494).

Riskten Korunma Muhasebesi Özet Tablo			
İşlem Türü	Riskten Korunma Türü	Muhasebe Metodu	Muhasebe sonucu
Kesin taahhütten kaynaklanan riskten korunma	Gerçeğe Uygun Değer Değişiminden Korunma	Dönem kar veya zararında muhasebeleştirilir	Dönem kar veya zararında eş zamanlı muhasebeleştirilir.
Kesin taahhüt veya tahmini işlemde kaynaklanan riskten korunma	Nakit Akış Değişkenliğinden Korunma	Diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir. Tahmini işlemin fiilen kar veya zararı etkilediği tarihte, özkaynaktan kar veya zarara yeniden sınıflandırılır.	Ertelenerek kar veya zararda eşzamanlı muhasebeleştirilir
Bağlı ortaklıkta bulunan yatırımdan kaynaklanan riskten korunma	Yurtdışı İşletmedeki Net Yatırım Riskinden Korunma	Diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilir. Yatırımın elde çıkarılması üzerine özkaynaktan kar veya zarara yeniden sınıflandırılır.	Ertelenerek kar veya zararda eşzamanlı muhasebeleştirilir

Kaynak: Barry J. Epstein, Eva K. Jermakowicz, Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards, UK: John Wiley & Sons, 2010, s.218.

3.4. Riskten Korunma Muhasebesi Uygulama Kriterleri

İşletmeler maruz kaldıkları riskleri yönetme amacıyla türev finansal araçlara taraf olmayı tercih edebilmektedirler. Bu araçların muhasebeleştirilmesi sırasında ise finansal tablolarda herhangi bir etki yaratmaması adına, riskten korunma muhasebesi uygulama kararı verebilirler. Ancak bu tekniği uygulayabilmek için ilgili muhasebe standartları kapsamında belirli koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir.

Öncelikle riskten korunma işleminin başlangıcında, riskten korunma ilişkisinin resmi olarak belgelenmesi ve riskten korunma işleminin üstlenilmesi için, işletmenin risk yönetim hedefi ve stratejisi oluşturulması gerekmektedir.

Bu dokümantasyon; riskten korunma aracını, ilgili riskten korunma kalemin veya işlemin tanımlanmasını, korunulan riskin niteliğini, risk yönetim amacını, stratejisini ve belirlenen korunma ilişkisinin korunulan riske karşı etkin bir korunma sağlayıp sağlamadığını değerlendirmek amacıyla kullanılacak yöntemin, korunma işlemindeki etkinsizlik kaynaklarının analizini ve korunma oranını nasıl belirleneceğini içermelidir (TFRS 9, paragraf 6.4.1:21).

Riskten korunma ilişkisi için, belgelendirilmiş risk yönetim stratejisi ile tutarlı olarak, riskten korunma konusu kalem ile riskten korunma aracının gerçeğe uygun değerlerindeki değişimlerin oldukça dengeli olması beklenmektedir. Bu beklenti, riskten korunma etkinliği, güvenilir bir şekilde ölçülebilmelidir. Riskten korunma etkinliği uygulama süresince de sağlanmalıdır.

TFRS 9 kapsamında riskten korunma muhasebesi uygulamasına ilişkin gerekli kriterlerden biri de korunma ilişkisinin etkin olmasıdır. Korunan kalem ile korunma aracı arasında ekonomik bir ilişki bulunması gerekmektedir. Riskten korunmanın etkinliği, “riskten korunma aracındaki kazancın riskten korunma kalemindeki kaybı (zararı) karşılması ya da dengelemesi olarak tanımlanabilmektedir” (Demir, 2015:174). Diğer bir ifadeyle, riskten korunma aracının değerindeki değişimlerin, riskten korunma konusu kalemin gerçeğe uygun değerinde veya nakit akışlarında meydana gelen değişimleri karşılama derecesidir. İlgili standart kapsamında korunma konusu kalem ve korunma aracı arasındaki ekonomik ilişkinin var olup olmadığının değerlendirilmesi için herhangi bir yöntem belirtilmemektedir. Ancak korunma ilişkisine dair etkinliğin değerlendirilmesinde tek bir yöntem kullanılmaktadır. Seçilen yöntemin gerekçe belirtilmedikçe tüm benzer risklere uygulanması gerekmektedir.

Riskten korunma muhasebesi uygulayan işletmelerin TFRS 9 kapsamında gerekli kriterleri karşılayamamaları durumunda ve korunma ilişkisini yeniden tanımlamak istemeleri söz konusu olduğunda, bu uygulamaya son vermeleri gerekmektedir. Korunma ilişkisini yeniden tanımlamak istemeleri durumunda, korunma muhasebesi için belirlenmiş risk yönetim amacını hala karşılıyor ve gerekli bütün kriterleri de sağlıyor ise yeniden tanımlama yapılamaz ve bu riskten korunma muhasebesi uygulamasına son vermesi gerekmektedir. Riskten korunma muhasebesinde korunma ilişkisinin bir kısmının gerekli kıstasları karşılayamadığı durumlarda ise bu karşılanamayan kısım için uygulamaya son verilirken kalan kısım için korunma muhasebesi devam etmektedir.

4. RİSKTEN KORUNMA MUHASEBESİNİN UYGULAMASINA İLİŞKİN BİR VAKA ÇALIŞMASI

Araştırma kapsamında, Türkiye’de faaliyet gösteren bir şirketin riskten korunma muhasebesine ilişkin uygulama süreci ele alınmıştır. İlgili şirketin riskten korunma muhasebesi uygulaması öncesi çalışmaları, başlangıç tarihinden itibaren ve her raporlama döneminde yapılan muhasebe kayıtları ve finansal tablolar üzerindeki etkisi gösterilmiştir.

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, finansal risk yönetimi sürecini irdelemek ve Uluslararası muhasebe standartları kapsamında işletmelere, riskten korunma muhasebesi sürecinin nasıl kurulacağını, işleyeceğini ve ne gibi sonuçlar elde edileceğini göstererek yol haritası oluşturmaktır.

4.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma tercih edilmiştir. Çalışmanın yöntemi nitel araştırma türlerinden biri olan vaka (örnek olay) çalışması olarak belirlenmiştir. Çalışmada yer alan işletme, 1991 yılında hipermarket ve süpermarket sektöründe hizmet vermek amacıyla kurulmuş ve perakende sektörünün yanı sıra alışveriş merkezi (AVM) işletmeciliği yapmaktadır. X işletmesi, ilgili sektördeki en büyük kuruluşlardan biridir. Çalışma kapsamında yüz yüze görüşmeler yapılmış, veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi ve yerinde gözlem yöntemlerine başvurulmuştur. Doküman olarak, 2015 ve 2016 yıllarına ait excel raporları, eğitim dokümanları, riskten korunma muhasebesi dokümanları ve ilgili muhasebe kayıtları alınmıştır.

4.3. X İşletmesi Durum Analizi

X işletmesinin AVM kiracıları ile yapmış olduğu uzun vadeli yabancı para cinsinden kira sözleşmeleri ve buna bağlı yabancı para cinsinden alacakları bulunmaktadır. Şirket'in bahsi geçen kiracılar ile yaptığı kiralama sözleşmelerinin önemli bir kısmı ABD Doları cinsinden yapılmış olup, bu sözleşmeler TL ile ABD Doları arasında döviz kuru değişimlerinden kaynaklanan kur riskine maruz kalmaktadır. Şirket, ABD Doları cinsinden olan henüz faturalanmamış kira sözleşmelerinden kaynaklanan alacaklarına ilişkin, nakit akımlarının içerdiği kur riskinden korunmak için, alacakları ile aynı para cinsinden borçlanarak finansman sağlamayı planlamaktadır. Dolayısıyla kira hizmeti sağlama taahhütlerine ilişkin oluşan yabancı para cinsinden kira alacaklarından kaynaklanan hâsılatın kur riskini, yabancı para cinsinden kredileriyle koruma altına almak istemektedir.

Bu koruma esnasında işletmenin karşılaştığı temel problem, finansal tablolarda yaşanan dalgalanmalar olmaktadır. Alınan banka kredilerinin toplam tutarları bilançoda gösterilmekte, ödenen faizleri de ödeme dönemleri itibariyle gelir tablosunda yer almakta iken, taahhüt edilen kira alacakları gerçekleştikçe dönemsel olarak gelir tablosunda yer almaktadır. Bu durumda kur değişimi karşısında banka kredilerinden kaynaklı, gelir tablosunda tek taraflı kambiyo karı/zararı oluşmaktadır. Bu şekilde işletmenin gelir tablosunda bu işlemlerden kaynaklı dalgalanmalar oluşmaktadır.

İşletme, finansal tablolarında oluşan bu tek taraflı kambiyo karı/zararı önlemek amacıyla riskten korunma muhasebesi uygulamaya karar vermiştir. Riskten korunma muhasebesi uygulayarak gelecek aylarda ve yıllardaki kesin taahhüt kira alacaklarını, işlem başlangıcındaki USD/TL kuruna sabitleyerek dönemsel olarak gerçeğe uygun değer değişimlerini finansal tablolarda raporlayacak, korunma işlemini finansal tablolarda yansıtabilecek, böylelikle gelir tablosunda bu işlemlerden kaynaklı herhangi bir dalgalanma oluşmayacaktır.

İşletme, riskten korunma muhasebesi kararı sonrası gerekli dokümantasyonu oluşturmuş ve uygulama süreci boyunca yapılması gereken işlemleri ayrıntılı olarak belirlemiştir. TFRS 9 standardında riskten korunma muhasebesi uygulama kriterleri içerisinde belirtilen dokümantasyona uygun olarak "Finansal Risk Yönetim Stratejisi El Kitabı, Kur Riski Yönetim Hedefleri, Riskten Korunma Dokümantasyonu" hazırlanmıştır. Buna göre riskten korunma türünü gerçeğe uygun değer riskinden korunma türü olarak belirlemiş ve döviz kuru riski nedeniyle USD cinsinden muhasebeleştirilmemiş kesin taahhütlerinin nakit

akışındaki değişimlerinden korunmayı amaçlamıştır. Korunulan risk olarak sadece USD/TL döviz kurundan kaynaklanan muhasebeleştirilmemiş kesin taahhütlerinin nakit akışlarındaki değişiklikleri almıştır. Riskten korunma aracı olarak A Bank A.Ş.'den alınan üç ayda bir anapara ve faiz ödemeleri ile banka borçlanmasıdır ve toplam tutar 82.860.417 USD'dir. Riskten korunma konusu kalem olarak ise sözleşmeye bağlı 1 Aralık 2015 ile 31 Aralık 2020 tarihleri arasında 63 bireysel kiracıdan üç aylık kira alacakları olarak belirlemiştir. Başlangıç döviz kuru 2,9109 TL/USD, başlangıç tarihi 1 Aralık 2015 ve vade tarihi 31 Aralık 2020'dir. Elinde bulunan kira alacakları ile bire bir uyumlu banka kredisi almasından dolayı etkinlik testlerinde de herhangi bir bozulma olmamış, neredeyse bire bir etkin olarak işlemlerine başlamıştır.

İşletme muhasebeleştirme sürecinde riskten korunma kalemindeki kur riski kaynaklı gerçeğe uygun değer değişiklikleri riskten korunma ilişkisine ait olduğu için bilançoda aktif ya da pasif olarak "Türev Finansal Araçlar" hesabında, aynı zamanda kira alacaklarının tahsil edildiği güne ait spot kur ile başlangıç kuru arasında oluşan kur farklarını da kısa vadeli kesin taahhüt/riskten korunma varlıkları olarak belirterek bu hesabın içerisinde muhasebelemiştir. Riskten korunma aracı olarak belirlediği banka kredilerini ise vadelere ayırarak "İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları ve İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar" hesabında muhasebelemiştir.

Vaka çalışması muhasebeleştirme süreci içinde yer alan bütün hesap isimleri işletmenin muhasebe kayıtlarından bire bir uyumlu olarak alınmıştır. Aynı zamanda ilgili hesap isimleri bağımsız denetimden geçmiş faaliyet raporlarında da yer almaktadır.

Riskten Korunma Konusu Kalem	
Tarih	Toplam Nakit Akışı
1.03.2016	\$5,995,107
1.06.2016	\$6,071,795
1.09.2016	\$5,902,944
1.12.2016	\$6,083,499
1.03.2017	\$6,029,142
1.06.2017	\$6,151,629
5.09.2017	\$5,981,304
1.12.2017	\$6,116,146
1.03.2018	\$6,114,060
1.06.2018	\$6,248,083
3.09.2018	\$5,748,226
3.12.2018	\$3,066,609
1.03.2019	\$2,844,019
3.06.2019	\$2,954,142
2.09.2019	\$2,752,072
2.12.2019	\$2,827,105
2.03.2020	\$2,652,001
1.06.2020	\$2,476,617
1.09.2020	\$2,362,378

Riskten Korunma Aracı	
Tarih	Toplam Nakit Akışı
1.12.2015	\$82,860,417
1.03.2016	(\$5,995,107)
1.06.2016	(\$6,071,795)
1.09.2016	(\$5,902,944)
1.12.2016	(\$6,083,499)
1.03.2017	(\$6,029,142)
1.06.2017	(\$6,151,629)
5.09.2017	(\$5,981,304)
1.12.2017	(\$6,116,146)
1.03.2018	(\$6,114,060)
1.06.2018	(\$6,248,083)
3.09.2018	(\$5,748,226)
3.12.2018	(\$3,066,609)
1.03.2019	(\$2,844,019)
3.06.2019	(\$2,954,142)
2.09.2019	(\$2,752,072)
2.12.2019	(\$2,827,105)
2.03.2020	(\$2,652,001)
1.06.2020	(\$2,476,617)
1.09.2020	(\$2,362,378)

1.12.2020	\$2,365,501	1.12.2020	(\$2,733,580)
31.12.2020	\$791,592	31.12.2020	(\$485,092)

X A.Ş., 01.12.2015 tarihinde risk dokümantasyonunda da belirtildiği üzere, riskten korunma muhasebesi uygulamasına başlamıştır. Bu tarihte kira alacaklarına ilişkin herhangi bir işlem olmamasından dolayı, sadece riskten korunma aracı olarak belirlediği, USD cinsi kredinin bankada yer alan hesaba yatırılması söz konusudur. İşletme bankadan 82.860.417 \$ tutarında kredi almış ve bu tarihte 1\$ = 2,9109 TL'dir. Aynı zamanda, riskten korunma muhasebesi süresince, bu kur başlangıç kuru olmasından dolayı tüm işlemler bu kura göre gerçekleştirilecektir. Toplam kredi tutarı TL'ye çevrilmiş muhasebenin dönemsellik kavramı gereği, bir sene içerisinde ödenecek kredi ödemeleri kısa vadede, kalan tutar ise uzun vadeli kredi olarak raporlanmıştır.

Riskten Korunma Aracı

1 Aralık 2015

	Borç	Alacak
Bankalar	241.198.388	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	-	68.011.770
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	-	173.186.618
	<u>241.198.388</u>	<u>241.198.388</u>

31.12.2015 raporlama tarihine kadar herhangi bir kredi geri ödemesi ya da alacak tahsili gerçekleşmemiştir. Bu tarihte sadece tahakkuk eden kredi faizi hesaplanmış ve muhasebe kaydı yapılmıştır. Bu tarihte 1\$ = 2,9076 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin USD karşısında değer kazanmasından dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir azalma meydana gelmiştir. Bu azalan tutar kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde 320.224 \$ olarak işletilen kredi faizi ödemesi gerçekleştirilmemiş, sadece tahakkuk ettirilmiştir. Ayrıca işletilen kredi faizi üzerinde de kur farkından kaynaklanan bir kambiyo kârı oluşmuştur.

Riskten Korunma Aracı

31 Aralık 2015

	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	77,103	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	196,336	-
Gider Tahakkukları	-	931,084
Faiz Gideri	932,140	-
Kambiyo Karı	-	274,496
	<u>1,205,580</u>	<u>1,205,580</u>

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin düşmesinden dolayı oluşan bu fark kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir.

Riskten Korunma Konusu Kalem**31 Aralık 2015**

Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)
 Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f.- Uzun vade)
 Kambiyo zararı

Borç**Alacak**

		77,386
		196,942
	274,328	
	274,328	274,328

Aşağıda hem riskten korunma aracının hem de riskten korunma konusu kalemin bilanço ve gelir tablosuna olan etkisi gösterilmiştir. İşlemler sonrasında gelir tablosu incelendiğinde, kur farklarının herhangi bir olumlu ya da olumsuz etkisi görülmemektedir. İşletmenin risk politikası doğrultusunda yaptığı korunma işlemi başarılı olmuştur.

31.12.2015 Mali Tablolar

Riskten Korunma Aracı			
Bilanço		Gelir Tablosu	
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	67,934,667	Finansman Giderleri	932,140
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	172,990,282	Kambiyo Karları	274,496
Gider Tahakkukları	931,084		

Riskten Korunma Konusu Kalem			
Bilanço		Gelir Tablosu	
Türev Finansal Araçlar(Pasif-Kısa Vade)	77,386	Kambiyo Zararları	274,328
Türev Finansal Araçlar (Pasif- Uzun Vade)	196,942		

01.03.2016 tarihine gelindiğinde, 1\$= 2,9612 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin değer kaybetmesinden dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir artış meydana gelmiştir. Bu artan tutar kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde toplam 971.336 \$ olarak işletilen kredi faizinden bir önceki raporlama döneminde tahakkuk edilen tutar çıkartılarak 651.122\$ olarak yansıtılmıştır. İşletilen kredi faizi üzerinde kur farkından kaynaklanan tutar da kambiyo zararına aktarılmıştır. Ayrıca banka kredilerinin dönem taksitinin ödemesi yapılmıştır. Kredinin anapara ve faiz ödemeleri hesaplanarak, bankalar hesabından çıkışı gerçekleştirilmiştir.

Riskten Korunma Aracı		
1 Mart 2016	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	-	1,252,338
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	-	3,188,980
Gider Tahakkukları	-	1,945,267
Faiz Gideri	1,895,352	-
Kambiyo Zararı	4,491,234	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	14,876,359	-
Gider Tahakkukları	2,876,351	-
Bankalar	-	17,752,710
	24,139,296	24,139,296

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin artmasından dolayı oluşan bu fark kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir.

01.03.2016 tarihinde kira alacakları tahsil edilmiş, kira gelirlerini işlem başlangıcında sabitletiği kur üzerinden kaydını gerçekleştiren, arada kalan farkı, riskten korunma muhasebesi gereği GUD kesin taahhüt kur farkları hesabına aktarılmıştır.

Riskten Korunma Konusu Kalem		
1 Mart 2016	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)	1,555,604	
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)	2,932,935	
Kambiyo karı		4,488,539
Bankalar	17,752,710	
Satış geliri		17,451,156
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)		301,554
	22,241,249	22,241,249

31.03.2016 tarihinde 1\$ = 2,8334 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin USD karşısında değer kazanmasından dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir azalma meydana gelmiştir. Bu azalan tutar kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde 300.810 \$ olarak işletilen kredi faizi ödemesi gerçekleştirilmemiş, sadece tahakkuk ettirilmiştir. Ayrıca işletilen kredi faizi üzerinde de kur farkından kaynaklanan bir kambiyo kârı oluşmuştur.

Riskten Korunma Aracı**31 Mart 2016**

	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	2,735,812	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	7,211,713	-
Gider Tahakkukları	-	852,314
Faiz Gideri	875,627	-
Kambiyo Karı	-	9,970,837
	10,823,151	10,823,151

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin düşmesinden dolayı oluşan bu fark kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir.

Riskten Korunma Konusu Kalem**31 Mart 2016**

	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)		2,996,595
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)		6,967,717
Kambiyo Zararı	9,964,312	
	9,964,312	9,964,312

Aşağıda hem riskten korunma aracının hem de riskten korunma konusu kalemin bilanço ve gelir tablosuna olan etkisi gösterilmiştir. İşlemler sonrasında gelir tablosu incelendiğinde, kur farklarının herhangi bir olumlu ya da olumsuz etkisi olmamıştır. İşletmenin risk politikası doğrultusunda yaptığı riskten korunma işlemi başarılı olmuştur.

Riskten Korunma Aracı			
Bilanço		Gelir Tablosu	
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	51,574,834	Finansman Giderleri	2,770,979
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	168,967,550	Kambiyo Karları	5,479,604
Gider Tahakkukları	852,314		
Riskten Korunma Konusu Kalem			
Bilanço		Gelir Tablosu	
Türev Finansal Araçlar (Pasif-Kısa Vade)	1,819,931	Kambiyo Zararları	5,475,773
Türev Finansal Araçlar (Pasif-Uzun Vade)	4,231,724		

01.06.2016 tarihine gelindiğinde, 1\$= 2,9515 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin USD karşısında değer kaybetmesinden dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir artış meydana gelmiştir. Bu artan tutar kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde toplam 922.483 \$ olarak işletilen kredi faizinden bir önceki raporlama döneminde tahakkuk edilen tutar çıkartılarak 621.673\$ olarak yansıtılmıştır.

İşletilen kredi faizi üzerinde kur farkından kaynaklanan tutar da kambiyo zararına aktarılmıştır. Bu tarihte banka kredilerinin dönem taksitinin ödemesi yapılmıştır. Kredinin anapara ve faiz ödemeleri hesaplanarak, bankalar hesabından çıkışı gerçekleştirilmiştir.

Riskten Korunma Aracı

<u>1 Haziran 2016</u>	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	-	2,763,192
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	-	6,429,316
Gider Tahakkukları	-	1,870,394
Faiz Gideri	1,809,628	-
Kambiyo Zararı	9,253,275	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	15,198,196	-
Gider Tahakkukları	2,722,708	-
Bankalar	-	17,920,904
	28,983,807	28,983,807

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin artmasından dolayı oluşan bu fark kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir.

01.06.2016 tarihinde kira alacakları tahsil edilmiş, kira gelirlerinin işlem başlangıcında sabitlendiği kur üzerinden kaydı gerçekleştirilirken, arada kalan fark, riskten korunma muhasebesi gereği GUD kesin taahhüt kur farkları hesabına aktarılmıştır.

Riskten Korunma Konusu Kalem

<u>1 Haziran 2016</u>	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)	3,019,290	-
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)	6,227,923	-
Kambiyo karı	-	9,247,213
Bankalar	17,920,904	-
Satış geliri	-	17,674,389
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)	-	246,515
	27,168,116	27,168,116

30.06.2016 tarihinde 1\$ = 2,8936 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin değer kazanmasında dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir azalma meydana gelmiştir. Bu azalan tutar kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde 271.546 \$ olarak işletilen kredi faizi ödemesi gerçekleştirilmemiş, sadece tahakkuk ettirilmiştir. Ayrıca işletilen kredi faizi üzerinde de kur farkından kaynaklanan bir kambiyo kârı oluşmuştur.

Riskten Korunma Aracı

<u>30 Haziran 2016</u>	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	1,146,945	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	3,061,652	-
Gider Tahakkukları	-	785,746
Faiz Gideri	790,444	-
Kambiyo Karı	-	4,213,295
	4,999,041	4,999,041

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin düşmesinden dolayı oluşan bu fark kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir.

Riskten Korunma Konusu Kalem

30 Haziran 2016

	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)		1,360,370
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)		2,849,961
Kambiyo Zararı	4,210,331	
	<u>4,210,331</u>	<u>4,210,331</u>

Aşağıda hem riskten korunma aracının hem de riskten korunma konusu kalemin bilanço ve gelir tablosuna olan etkisi gösterilmiştir. İşlemler sonrasında gelir tablosu incelendiğinde, kur farklarının herhangi bir olumlu ya da olumsuz etkisi olmamıştır. İşletmenin risk politikası doğrultusunda yaptığı korunma işlemi başarılı olmuştur.

Riskten Korunma Aracı			
Bilanço		Gelir Tablosu	
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	37,992,886	Finansman Giderleri	5,371,051
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	172,335,214	Kambiyo Karları	439,624
Gider Tahakkukları	785,746		

Riskten Korunma Konusu Kalem			
Bilanço		Gelir Tablosu	
Türev Finansal Araçlar (Pasif-Kısa Vade)	407,526	Kambiyo Zararları	438,891
Türev Finansal Araçlar (Pasif-Uzun Vade)	853,762		

01.09.2016 tarihine gelindiğinde, 1\$= 2,9544 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin USD karşısında değer kaybetmesinden dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir artış meydana gelmiştir. Bu artan tutar kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde toplam 861.456 \$ olarak işletilen kredi faizinden bir önceki raporlama döneminde tahakkuk edilen tutar çıkartılarak 589.910\$ olarak yansıtılmıştır. İşletilen kredi faizi üzerinde kur farkından kaynaklanan tutar da kambiyo zararına aktarılmıştır. 01.09.2016 tarihinde banka kredilerinin dönem taksitinin ödemesi yapılmıştır. Kredinin anapara ve faiz ödemeleri hesaplanarak, bankalar hesabından çıkışı gerçekleştirilmiştir.

Riskten Korunma Aracı

1 Eylül 2016

	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	-	1.427.172
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	-	2.992.219
Gider Tahakkukları	-	1.759.341
Faiz Gideri	1.717.170	-
Kambiyo Zararı	4.461.562	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	14.894.570	-
Gider Tahakkukları	2.545.087	-
Bankalar	-	17.439.657
	<u>23.618.389</u>	<u>23.618.389</u>

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin artmasından dolayı oluşan bu fark kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir.

01.09.2016 tarihinde kira alacakları tahsil edilmiş, kira gelirleri işlem başlangıcında sabitlenen kur üzerinden kaydı gerçekleştirilirken, arada kalan fark, riskten korunma muhasebesi gereği GUD kesin taahhüt kur farkları hesabına aktarılmıştır.

Riskten Korunma Konusu Kalem

1 Eylül 2016	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)	1.432.229	
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)	3.026.196	
Kambiyo karı		4.458.425
Bankalar	17.439.657	
Satış geliri		17.182.879
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt olumsuz kur f. - Uzun vade kısa kısmı)		256.778
	21.898.082	21.898.082

30.09.2016 tarihinde 1\$ = 2,9959 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin değer kaybetmesinden dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir artış meydana gelmiştir. Bu artış tutarı kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde 252.712 \$ olarak işletilen kredi faizi ödemesi gerçekleştirilmemiş, sadece tahakkuk ettirilmiştir. Ayrıca işletilen kredi faizi üzerinde de kur farkından kaynaklanan bir kambiyo zararı oluşmuştur.

Riskten Korunma Aracı

30 Eylül 2016	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	-	1.200.279
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	-	1.607.024
Gider Tahakkukları	-	757.101
Faiz Gideri	735.620	-
Kambiyo Zararı	2.828.784	-
	3.564.404	3.564.404

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin artmasından dolayı oluşan bu fark kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir.

Riskten Korunma Konusu Kalem

30 Eylül 2016	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)	1.241.231	-
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)	1.585.318	-
Kambiyo Karı	-	2.826.549
	2.826.549	2.826.549

Aşağıda hem riskten korunma aracının hem de riskten korunma konusu kalemin bilanço ve gelir tablosuna olan etkisi gösterilmiştir. İşlemler sonrasında gelir tablosu

incelendiğinde, kur farklarının herhangi bir olumlu ya da olumsuz etkisi olmamıştır. İşletmenin risk politikası doğrultusunda yaptığı korunma işlemi başarılı olmuştur.

Riskten Korunma Aracı			
Bilanço		Gelir Tablosu	
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	70.564.299	Finansman Giderleri	7.823.841
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	132.095.924	Kambiyo Zararları	6.850.721
Gider Tahakkukları	757.101		

Riskten Korunma Konusu Kalem			
Bilanço		Gelir Tablosu	
Türev Finansal Araçlar (Aktif-Kısa Vade)	2.009.156	Kambiyo Karları	6.846.082
Türev Finansal Araçlar (Aktif-Uzun Vade)	3.757.752		

01.12.2016 tarihine gelindiğinde, 1\$= 3,4174 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin değer kaybetmesinden dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir artış meydana gelmiştir. Bu artan tutar kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde toplam 792.944 \$ olarak işletilen kredi faizinden bir önceki raporlama döneminde tahakkuk edilen tutar çıkartılarak 540.282 \$ olarak yansıtılmıştır. İşletilen kredi faizi üzerinde kur farkından kaynaklanan tutar da kambiyo zararına aktarılmıştır. 01.12.2016 tarihinde banka kredilerinin dönem taksitinin ödemesi yapılmıştır. Kredinin anapara ve faiz ödemeleri hesaplanarak, bankalar hesabından çıkışı gerçekleştirilmiştir.

Riskten Korunma Aracı

1 Aralık 2016

	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	-	9.927.859
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	-	18.584.870
Gider Tahakkukları	-	1.952.876
Faiz Gideri	1.572.705	-
Kambiyo Zararı	28.892.900	-
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	18.079.774	-
Gider Tahakkukları	2.709.977	-
Bankalar	-	20.789.751
	51.255.356	51.255.356

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin artmasından dolayı oluşan bu fark kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir.

01.12.2016 tarihinde kira alacakları tahsil edilmiş, kira gelirleri işlem başlangıcında sabitlenene kur üzerinden kaydı gerçekleştirilirken, arada kalan fark, riskten korunma muhasebesi gereği GUD kesin taahhüt kur farkları hesabına aktarılmıştır.

Riskten Korunma Konusu Kalem

1 Aralık 2016	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)	10.058.488	
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)	18.812.530	
Kambiyo karı		28.871.018
Bankalar	20.789.751	
Satış geliri		17.708.458
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)		3.081.292
	49.660.769	49.660.769

31.12.2016 tarihinde 1\$ = 3,5192 TL'dir. Riskten korunma aracı olarak belirlenen banka kredilerinde TL'nin değer kaybetmesinden dolayı, kredi borcunun TL karşılığında bir artış meydana gelmiştir. Bu artış tutarı kambiyo zararı olarak kaydedilmiştir. Banka kredileri üzerinde 240.981 \$ olarak işletilen kredi faizi ödemesi gerçekleştirilmemiş, sadece tahakkuk ettirilmiştir. Ayrıca işletilen kredi faizi üzerinde de kur farkından kaynaklanan bir kambiyo zararı oluşmuştur.

Riskten Korunma Aracı

31 Aralık 2016	Borç	Alacak
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	-	5.095.287
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	-	1.252.487
Gider Tahakkukları	-	848.059
Faiz Gideri	701.471	-
Kambiyo Zararı	6.494.363	-
	7.195.834	7.195.834

Riskten korunma konusu kalem olarak belirlenen kira alacaklarının kur değişiminden kaynaklı defter değerlerinde bir fark oluşmuştur. Doların TL karşısında değerinin artmasından dolayı oluşan bu fark kambiyo kârı olarak kaydedilmiştir.

Riskten Korunma Konusu Kalem

31 Aralık 2016	Borç	Alacak
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade kısa kısmı)	5.411.898	
Türev Finansal Araçlar (G.U.D. risk. kor. muh. - kesin taahhüt kur f. - Uzun vade)	1.076.468	
Kambiyo Karı		6.488.366
	6.488.366	6.488.366

Aşağıda hem riskten korunma aracının hem de riskten korunma konusu kalemin bilanço ve gelir tablosuna olan etkisi gösterilmiştir. İşlemler sonrasında gelir tablosu

incelendiğinde, kur farklarının herhangi bir olumlu ya da olumsuz etkisi olmamıştır. İşletmenin risk politikası doğrultusunda yaptığı korunma işlemi başarılı olmuştur.

Riskten Korunma Aracı			
Bilanço		Gelir Tablosu	
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	80.513.300	Finansman Giderleri	10.098.017
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	138.927.655	Kambiyo Zararları	42.237.984
Gider Tahakkukları	848.059		

Riskten Korunma Konusu Kalem			
Bilanço		Gelir Tablosu	
Türev Finansal Araçlar (Aktif-Kısa Vade)	14.398.249	Kambiyo Karları	42.205.467
Türev Finansal Araçlar (Aktif-Kısa Vade)	23.646.750		

5. SONUÇ

Risk, genel olarak işletmelerin faaliyetleri sırasında karşılaştıkları en temel unsurdur. Riskleri yönetmek amacıyla birçok farklı yöntem uygulanabilmektedir. Hedging, işletmelerin sıklıkla başvurdukları bir yöntem olmakla birlikte bu yöntem sadece türev finansal araçlar ile uygulanmamaktadır. TFRS 9 standardı, türev olmayan finansal varlık veya yükümlülükleri de riskten korunma aracı olarak kabul etmektedir.

Çalışmada vakaya konu olan işletme riskten korunma aracı olarak banka kredilerini kullanmıştır. Sahip olduğu kira sözleşmelerine dayalı yabancı para alacakları ile aynı tutarda bankadan yabancı kaynak temin ederek maruz kaldığı kur riskinden korunmuştur. İşletme bu korunma işlemi ile hem toplam alacaklarının bugünkü değerine uygun finansman yapısı geliştirmiş, kur riskini minimize etmiştir. İşletme, riskten korunma muhasebesi uygulayarak faaliyet kiralaması kapsamına girdiği için finansal tablolarda raporlayamadığı sözleşmeye dayalı kira alacaklarının gerçeğe uygun değer değişimlerini türev finansal araç kapsamında raporlayabilmiş ve finansal tablolarında fiktif kambiyo kar/zarar dalgalanmalarının da önüne geçmiştir.

İşletmeler için isteğe bağlı bir uygulama olan riskten korunma muhasebesinin, vakaya konu olan işletme tarafından uygulanmaması durumunda, iki farklı olası sonuç ile karşılaşacaktır. Öncelikle faaliyet kiralaması kapsamına giren kira alacaklarının toplam tutarını finansal tablolarında raporlayamadığından dolayı yüksek miktarda kambiyo kar/zararı oluşacak, Dolar/TL kuru yükseldiği müddetçe de borcu o oranda artacak ve tek taraflı olarak bir zararla karşılaşacaktır. Diğer bir taraftan ise bu kambiyo zararının oluşma ihtimalini önleyebilmek adına borçlanmasını yabancı para cinsinden gerçekleştirmeyecek ancak o durumda da yüksek bir kredi faiz ödemesi ve belki de istediği miktarda TL para biriminden kredi bulamama gibi durumlar ortaya çıkabilecektir.

Sonuç olarak, bu işletmenin vaka olarak incelenmesinde temel amaç, riskten korunma muhasebesine farklı bir yönden bakılabilmesini sağlamak ve riskten korunma muhasebesi uygulamasının muhasebeleştirilmesinde nasıl bir yol izlendiğini göstermektir. İşletmeler için

risk kaçınılmaz bir unsurdur ve bu riskleri yönetmek işletme kavramının gereği olan kar elde etmeyi sağlamak adına kaçınılmaz olmuştur.

KAYNAKLAR

- Abdel-khalik, A. Rashad (2014), *Accounting For Risk, Hedging, And Complex Contracts*, Routledge, NY.
- Bolak, Mehmet (2004), *Risk ve Yönetimi*, Birsen Yayınevi, İstanbul.
- D'Arcy, Stephen P. (2001), "Enterprise Risk Management", *Journal of Risk Management of Korea*, C.12, S.1, pp. 207-228.
- Demir, Volkan (2015), *TFRS/UFRS Kapsamında Finansal Araçlar*, Nobel Akademik Yayın, İstanbul.
- Epstein, Barry J.- Jermakowicz, Eva K. (2010), *2010 Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards*, John Wiley & Sons, UK.
- Frestad, Dennis – Leif, Atle Beisland (2015), "Hedge Effectiveness Testing as a Screening Mechanism for Hedge Accounting: Does It Work?", *Journal of Accounting Auditing & Finance*, 30 (1), pp.35-56.
- KGK (2017), *Finansal Araçlar Standardına İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Tebliğ*, 19 Ocak 2017 tarihli ve 29953 sayılı Resmi Gazete.
- Kızılboga, Ruveyda (2012), "Risk Yönetimi ve Ülke Uygulamalarında Risk Yönetim Modelleri", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, Yıl 4, Sayı 7, ss. 82-99.
- Mirza, Abbas Ali – Graham, J. Holt - Orrell, Magnus (2006), *IFRS Workbook and Guide International Financial Reporting Standards*, John Wiley & Sons, UK.
- Ramirez, Juan (2007), *Accounting for Derivatives Advanced Hedging Under IFRS*, John Wiley & Sons, UK.
- Ramirez, Juan (2015), *Accounting for Derivatives: Advanced Hedging under IFRS 9*, John Wiley & Sons, UK.
- Sayılğan, Güven (1995), *Finansal Risk Yönetimi*, *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 1995, c. 50(1), ss.323-334.
- Treanor, Stephen D.- Carter, David A. – Rogers, Daniel A.- Simkins, Betty J. (2013), "Operational and Financial Hedging: Friend or Foe? Evidence from the U.S. Airline Industry", *Journal of Accounting and Finance*, Vol. 13 (6), pp.64-91.
- Usta, Öcal (2005), *İşletme Finansı ve Finansal Yönetim*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yalçın, Erhan (2015), *Uluslararası Finansal Raporlama*, Seçkin Yayıncılık, 2015, Ankara.

